

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Vår dato:

08.10.2024

Vår ref:

2024/35192

Deres dato:

09.09.2024

Deres ref:

2024/7311

Råde kommune
Skråtorpveien 2A
1640 RÅDE

Saksbehandler, innvalgstelefon

Torgeir Fagersand, 69247593

Råde - Uttalelse til foreslått kommunal planstrategi 2024 - 2027

Vi viser til brev mottatt 9. september 2024 med oversendelse av utkast til kommunal planstrategi 2024-2027.

Bakgrunn

Råde kommune har utarbeidet forslag til planstrategi for perioden 2024-2027. Strategien skal gi en oversikt over hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere fremover. Det legges opp til at både kommuneplanens samfunnsdel og arealdel skal rulleres.

Uttalelse

Vi viser til [vårt forventningsbrev](#), der vi informerer om oppgaver og satsninger i nasjonal politikk som regjeringen forventer at kommunene følger opp. Alle kommuner skal i løpet av dette året vedta nye planstrategier. Som en del av årets forventningsbrev følger også generelle innspill til den kommunale planstrategien. Vi vil i den forbindelse også gjøre dere oppmerksomme på at Kommunal- og distriktsdepartementet nylig lanserte en [veileder](#) om kommunal planstrategi.

Med bakgrunn i forventningsbrevet vil vi nedenfor kun gjøre rede for hva vi mener det er spesielt at Råde kommune vektlegger i arbeidet med planstrategien:

Langsiktig og helhetlig kompetanseplanlegging

Råde kommune skriver i sitt kunnskapsgrunnlag at befolkningsframskrivingen i hovedsak vil komme i de eldre aldersgruppene, over 67 år og særlig over 80 år. Demografiske endringer gir utfordringer i helse- og omsorgstjenesten, og samtidig vil det bli økende mangel på helsepersonell. I utkastet er det ikke nevnt strategisk kompetanseplan, og om kommunen har dette. Mangelen på helsepersonell er bekymringsfull og krever planlegging. Vi er ikke kjent med at kommunen har utarbeidet en slik plan. Målsetningen for en strategisk kompetanseplan er å synliggjøre organisasjonenes kompetansebehov framover, og hva som bør gjøres for å skaffe den nødvendige kompetansen.

E-postadresse:
sfospost@statsforvalteren.no
Sikker melding:
www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:
Pb 325
1502 Moss

Besøksadresse:
Moss: Vogts gate 17
Drammen: Dr. Hansteinsgate 9
Oslo: Stensberggata 27

Telefon: 69 24 70 00
www.statsforvalteren.no/os
Org.nr. 974 761 319

Langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene forutsetter at kommunen planlegger helse- og omsorgstjenestene i det ordinære økonomi- og planarbeidet. Videre er det viktig at den løftes opp som en sentral del i gjennomføringen av kommuneplanens samfunnsdel, for å sikre en bærekraftig trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling med trygge og gode tjenester. Vi ser det som positivt at kommunen planlegger rullering av kommuneplanens samfunnsdel med fokus på utfordringsbildet som utspiller seg innenfor området helse og omsorg. Kommunen planlegger også økt innsats innen aldersvennlige boliger. I tillegg til boligpolitikk herunder bidra med tilpasninger så eldre kan bli boende hjemme er det også viktig å sørge for et tilgjengelig tjenestetilbud når behovet oppstår.

Utvikling i kystnære områder

Bakgrunnen for å rullere både kommuneplanens samfunnsdel og arealdel er for å se nærmere på utviklingen av kommunens kystnære områder. I arealdelen ønsker kommunen å legge til rette for etablering av blågrønne næringer. Det er mange hensyn som skal ivaretas i kystsonen, og det er gunstig at dette først skal vurderes i samfunnsdelen med tilhørende arealstrategi. Vi vil i forbindelse med det videre arbeidet vise til føringene i *Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen* og [Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv](#), og minner om veilederen [Planlegging i sjøområdene](#).

Avslutningsvis viser vi og til [overordnede føringer for kommunal planlegging innenfor Statsforvalterens ansvarsområde](#).

Vi ber om å få tilsendt vedtatt vedtaket og vedtatt planstrategi.

Med hilsen

Carl Henrik Jensen
fagleder
Klima- og miljøvernavdelingen

Torgeir Fagersand
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Medsaksbehandlere: Anne Helén Førrisdahl Bråthe (helseavdelingen).

Kopi til:

Statens Vegvesen
Østfold fylkeskommune

Postboks 1010 Nordre Ål
Postboks 220

2605 LILLEHAMMER
1702 SARPSBORG

RÅDE KOMMUNE
Skråtorpveien 2A
1640 RÅDE

Vår ref.: 2024/22426-2

Deres ref.:

Dato: 09.10.2024

Råde kommune - uttalelse - Planstrategi for Råde kommune 2024-2027

Østfold fylkeskommune viser til oversendelse datert 25.07.2024 med frist for innspill 09.10.2024.

Østfold fylkeskommune skal som regional planmyndighet veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver. Ved utarbeidelse av kommuneplaner og reguleringsplaner skal fylkeskommunen ivareta interesser som berører kulturminne-, kulturmiljø- og landskaphensyn, friluftsliv, samordnet bolig- areal- og transportplanlegging, kjøpesenter, regional plan eller planstrategi, barn og unges interesser, universell utforming, fylkesveier, havbruksinteresser og akvakultur. Etter folkehelseloven har fylkeskommunen også et ansvar for å ivareta folkehelse i planleggingen og samfunnsutvikling. FNs bærekraftsmål legges til grunn for fylkeskommunens vurdering av plansaker.

Fylkeskommunens innspill

Fylkeskommunen viser til vår politiske sak PS 72/2024, [elnnsyn - Behandling av kommunale planstrategier – Møte i Fylkesutvalget 14.03.2024 – Politisk sak](#). I påfølgende veilednings- og orienteringsbrev til kommunene om planstrategiarbeidet, ble det redegjort for hva fylkeskommunen vil vektlegge i sin uttalelse. Vi gir innspill til saken, samtidig som høringsuttalelsen skal legges frem for Fylkesutvalget som orienteringssak i etterkant.

Planstrategi for Råde kommune ble presentert og drøftet i regionalt planforum den 17.09.2024.

Samfunnet, nasjonalt og internasjonalt

Planstrategien og kunnskapsgrunnlaget vektlegger sosial, miljømessig og bærekraftig utvikling, og disse gjenspeiles i kommunens ulike visjoner og mål, jf. FNs 17 bærekraftsmål i 2030- agendaen og [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027 \(regjeringen.no\)](#).

Dette ser vi som veldig positivt, og synliggjør et framtidsperspektiv i tråd med Plan- og bygningslovens første setning av § 1-1 :

PLAN samfunnsplanlegging og miljø

Postadresse: Postboks 220, 1702 SARPSBORG

Besøksadresse: Oscar Pedersens vei 39, 1721 SARPSBORG

Telefon: 69 11 70 00

E-post: post@ofk.no

Internett: www.ofk.no

Org.nr.: 930580694

- Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.

Overordnede planer i Østfold og Råde kommune - kommunal planstrategi

Intensjonen med en planstrategi er å oppnå en bedre og mer helhetlig planlegging i kommuner og fylkeskommuner. Planer skal sees i sammenheng med hverandre, og i sammenheng med de utfordringene kommunen står overfor. Utvikling må sees i sammenheng med blant annet folkehelseloven og boligsosialloven, klima- og energiplanlegging, regjeringens forventninger med blant annet bærekraftig utvikling, samfunnssikkerhet og beredskap samt vern.

Kommunens plangrep i kommunestyreperioden:

- *Det er kommunens Visjon Råde 2037 samt mål og satsningsområder fastsatt i kommuneplanens samfunnsdel som er førende for hvilke plan- og utviklingsoppgaver som skal prioriteres i planperioden.*
- *«Vi i Råde» skal fremme innovasjon og nye arbeidsmetoder, og samhandling og nyskaping skal være i fokus.*
- *Færrest mulig planer er et mål, og det skal sikres tilstrekkelige ressurser til prioriterte planoppgaver innenfor prioriterte innsatsområder.*
- *Kommunens plan- og styringssystem skal fremme et helhetlig perspektiv, herunder tverrfaglighet og samhandling mellom og på tvers av fagområder, forvaltningsnivåer og interesser.*
- *Kunnskap, medvirkning og innbyggerdialog skal være grunnpilarer i alle planarbeider.*
- *Kommuneplanens samfunnsdel med arealstrategi og kommuneplanens arealdel skal revideres.*

Kommunen satser på innovative løsninger, og bruker begrepet *Smartbygda Råde*. Samhandling prioriteres, med mottoet: *Vi i Råde løser oppgaver sammen som likeverdige parter i små og store fellesskap*.

Råde beskriver seg også som bygda mellom byene, og i Visjon Råde 2037 fra 2013 er det valgt ut følgende visjon:

- *En foregangskommune for gode oppvekstforhold*
- *Østfolds matfat- smaken av Råde*
- *Knutepunkt for kreativ utvikling*
- *Stort hjerte med røtter i naturen.*

Innenfor kommunens satsningsområde «Leve hele livet i Råde», er muligheter og utfordringer innenfor folkehelsearbeid, helse og omsorg, oppvekst, stedsutvikling, bolig og nærmiljø tema.

Planstrategien bygger på *Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Råde kommune 2020-2024*. Kommunen sier at *Hensikten med kommunal planstrategi er at kommunestyret i*

en tidlig fase tar stilling til hvilke nye planer som skal igangsettes, hvilke planer som må revideres og ressursbruk knyttet til planarbeidet, i henhold til ønsket overordnet utvikling. Planstrategien er ikke en plan, men et hjelpemiddel for å prioritere planarbeid og et styringsverktøy, og er derfor retningsgivende for kommunens prioritering av planoppgaver og har ingen direkte rettsvirkning for kommunens innbyggere.

Det henvises spesielt til kommunens egne planer/rapporter som grunnlag for kunnskapsgrunnlaget:

- Folkehelseoversikten – Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Råde kommune 2020-2024.
- Boligsosial handlingsplan 2021-2031.
- Naturmangfoldplan 2024
- Kommunedelplan for klima og energi 2019-2031
- Økonomiplan med handlingsprogram 2024—2027

I kommunestyrets vedtak står at *Kommuneplanens arealdel skal gjennom en mindre rullering i løpet av planperioden, slik at det tilrettelegges for bl.a. utvikling av kommunens kystnære områder gjennom blågrønne næringer.*

Kommentarer til planstrategien for Råde kommune

Planstrategien viser til fylkeskommunens overordnede føringer og arbeid som berører Råde, og vi ber om et regionalt perspektiv i de kommende planprosessene.

Planstrategien gir en god oversikt over utfordringene Råde kommune står ovenfor.

Planstrategien vektlegger vedtatte strategier, satsningsområder, mottoer mm, og det må vurderes hvordan disse intensjonene kan videreføres i tiltak og handling, slik at de ikke bare blir ord. Det er lagt ved en beskrivelse av begrep og oppbygging, som er lettforståelig, og gir et godt grunnlag for bedre medvirkning.

Kommunen viser til folkehelselovens § 5 som stiller krav til at kommunen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. I tillegg henvises det til boligsosiallovens § 5 med krav til at kommunen skal ha oversikt over boligbehovet for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet, og folkehelseoversikten 2020-2024 og boligsosial handlingsplan 2021-2031 skal ivareta lovkravene.

Kommunen sier at planstrategien ikke inkluderer fag/temaplaner, virksomhetsplaner og interkommunale planer som legges fram til orientering hos de folkevalgte, og heller ikke de lovpålagte planene som skal utarbeides årlig eller fireårlig. Kommunen har slik vi leser det, kun ambisjoner om å rullere kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, erstatte hovedplan for husholdningsavfall, og rullere årlige handlingsdeler.

Ved å verken synliggjøre eller prioritere de øvrige planene i planstrategien, er det heller ikke mulig å gi gode og konkrete innspill og tilbakemeldinger. Kommunen må vurdere alle innspill

og se om andre planer bør trekkes fram. For vår del, vil vi særlig trekke fram viktigheten av kulturminneplanen.

Kommunens planstrategi er først og fremst et politisk og administrativt styringsverktøy i kommunen. Vår rolle som regional myndighet er tydeligere i annet planarbeid, og spesielt i konkrete arealplaner og tiltak. Så langt vi kan se, er planstrategien i samsvar med plan- og bygningslovens § 10-1.

Vi gjør oppmerksom på at det er ulike formål som vurderes tatt med inn i arealplanlegging, jf. [Høring – forslag til endringer i plan- og bygningsloven og kart- og planforskriften - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no). Dette gjelder blant annet nye arealformål som vindkraftanlegg og solkraftanlegg, kraftkrevende industri, datasenter med mer, som ofte drøftes i media. Det foreslås også en endring av boligtyper/modeller, som vil kunne være et viktig verktøy for kommunens arbeid med sosial bærekraft, eventuelle områdeløft med mer.

Kommuneplanen - samfunnsdel og arealdel

Gjeldende samfunnsdel er fra juni 2020, mens kommuneplanens arealdel er fra desember 2023. Råde kommune trekker fram at utfordringsbildet innenfor satsningsområdet Leve hele livet i Råde viser at kommunen har et behov for å se nærmere på mål og strategier som skal imøtese det utfordringsbildet som utspiller seg innenfor områdene helse, omsorg og oppvekst. Det vil derfor kunne bli behov for å rullere samfunnsdelen. Samtidig er det med utgangspunkt i det politiske tilleggsvedtaket knyttet til kystnære områder gjennom blågrønne næringer, ønske om å rullere kommuneplanens samfunnsdel og arealstrategi med *den hensikt å kunne sikre en bærekraftig utvikling av kommunens kystnære områder i målet om å skape Attraktive Råde. Foreslått rullering tar utgangspunkt i en forenklet rullering av dagens plan, samt tilpasning av arealstrategien for å sikre en bærekraftig arealpolitikk i kommunen.*

Sikkerhet og beredskap, klima og energi

Et trygt Råde er et av kommunens mål, men det knyttes opp mot klimaendringer og klimatilpasning. Samtidig skjer det ting i verden som gjør oss mer oppmerksomme på hvor sårbare vi er, spesielt knyttet til ulike trusler knyttet til samfunnssikkerhet, beredskap og selvforsyning.

Klimaendringer, uønskede naturhendelser og endret sikkerhetsbilde vil kunne prege ulike planer. Det er positivt at kommunen sier at kommunens beredskapsplan til enhver tid skal være oppdatert, og som minimum revideres en gang i året. Det er viktig siden kommunene har ansvaret for at farene er kartlagt, vurdert og tatt tilstrekkelig hensyn til, også når planer vedtas.

Vi savner en drøfting av eventuelle planer for å utrede kraft-behov i kommunen, for å være i forkant. Kommunen bør derfor vurdere om det bør utarbeides en egen energiplan/energiutredning, siden mange kommuner får forespørsler om både vind- og solkraft. En kommunedelplan kan bidra til større innsikt, sikre helheten i kunnskapsgrunnet og gi bred medvirkning.

Vi gjør oppmerksom på [Nye planretningslinjer for klima og energi på høring - miljodirektoratet.no](https://miljodirektoratet.no).

Uttalelse fra kulturarv, nyere tid

I forbindelse med Råde kommunes planstrategi, har vi noen kommentarer. Råde kommune har påbegynt arbeidet med kommunedelplan for kulturminner. I planstrategien er det satt opp at planen skal ferdigstilles i 2025. Vi er svært positive til at planen blir sluttført. Kommunedelplan for kulturminner i Råde vil gi en god oversikt over kommunens kulturminner, og bli et viktig styringsverktøy for kommunen.

Råde kommune legger opp til få tverrfaglige planer, koplet opp mot satsningsområdene i samfunnsdelen. Vi mener dette er et godt grep. FNs bærekraftsmål § 17 skal ligge til grunn for all planlegging. I planstrategien har kommunen løftet fram noen muligheter og utfordringer de ser som særskilt viktige å jobbe videre med i årene som kommer. Disse er gruppert under sosial bærekraft, økonomisk bærekraft, og miljømessig bærekraft. Her blir kommunedelplan for kulturminner omtalt under miljømessig bærekraft. Vi vil oppfordre til at kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap blir løftet inn i det tverrfaglige planarbeidet, som del av et større utfordringsbilde, men også som muligheter for å nå flere av bærekraftsmålene.

Råde kommune er en viktig landbrukskommune med verdifulle kulturmiljø, eldre gårdsbebyggelse og kulturlandskap. Fortsatt bruk, ny bruk og oppgraderinger av eksisterende bygninger er viktig, heller enn å rive og å bygge nytt. Dette bidrar til effektiv ressursutnyttelse og reduksjon av klimagassutslipp. Kunnskap om tradisjonshåndverk og materialkunnskap er helt avgjørende for å ta vare på og forvalte historiske bygningsmiljø. Slik kunnskap vil derfor være viktig i framtidige utdanninger.

Kulturarv er kilde til kunnskap om bærekraftige praksiser og sirkulærøkonomi. Dette gjelder også innenfor næringer som matindustrien, der kunnskap om norsk matkultur, bærekraftig råvare- og ressursbruk, er stadig viktigere. Derfor er det viktig å ta vare på bygninger som stabbur og kornmagasin, og ulike typer redskaper brukt i produksjon, høsting, oppbevaring, konservering og foredling av mat og drikke. Fortsatt vern og bruk av gårdsbygninger, redskaper og produksjonsformer kan sammen med den immaterielle kulturarven, stimulere til nysgjerrighet og kreativitet, og bidra inn i nye bærekraftige næringer.

Klimaendringer gir et fuktigere og varmere klima, med økt fare for råte- og insektskader på historiske bygninger. Akutte hendelser som flom, skred, brann og kraftig nedbør, kan også true de kulturhistoriske verdiene. Det trengs kunnskap og kompetanse for å møte disse utfordringene.

Endringer i jord- og skogbruksdrift kan få konsekvenser for kulturmiljø og -landskap. Tiltak for klimavennlig arealbruk og arealplanlegging kan ha positiv betydning for klimagassbudsjett gjennom karbonbinding i beitelandskapet, myr og skog, og som grunnlag for grønn næringsutvikling. Dette vil også være egnet til å ta vare på kulturmiljø og kulturlandskap. Å holde kulturlandskap i hevd, sikrer videre overlevelse av truede arter og naturtyper.

Oppvekst, helse og omsorg- barn og unge

Utfordringsbildet for Råde kommune er knyttet til folkehelse og levekår som i hele Østfold. Viktige områder innenfor sosial bærekraft og folkehelse er mulighetene for utdanning, fordeling av goder i samfunnet, anstendig arbeid, egne bomiljø, sikkerhet, likestilling og deltakelse i samfunnet. Disse forholdene vil i stor grad påvirke barn og unges oppvekstvilkår. Strategisk plan for innbyggerinvolvering vil kunne bidra til en mer bevisst og etterrettelig medvirkning, men vi savner henvisning til barnekonvensjonen.

Planstrategiens oppbygging, jf. kunnskapsgrunnlaget

Siden det i stor grad henvises til kommuneplanen som planverktøy, er det vanskelig å vurdere om prioriteringer vil være en konsekvens av de utfordringene kommunen står ovenfor, som for eksempel innenfor folkehelseutfordringene og behov for vern av arealer.

Friluftsliv

Det framgår ikke at kommunen skal utarbeide eller rullere kommunedelplan for Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. Det bør vurderes hvordan nylig vedtatte plan for Friluftslivets ferdselsårer kan inngå i planer i perioden, og hvordan *Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder* ivaretas. Det kommer en ny veileder om kartlegging og verdsetting fra Miljødirektoratet i løpet av et par år.

Natur og arealforbruk

Planstrategien vektlegger de tre bærekraftsdimensjonene, og prinsippene innenfor miljømessig bærekraft vil være et viktig premiss for å se sammenhenger. Kommunen bør vurdere om det er utfordringer som bør vektlegges, jf. temaer i pkt 1.3 i [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027 \(regjeringen.no\)](https://regjeringen.no).

Vi savner en vurdering av kommunens behov for arealregnskap. Det er et viktig virkemiddel i arealbruk og vurdering av verdier. Arealregnskapet kan også være et hjelpemiddel til dialog mellom ulike aktører, også de som ikke tradisjonelt kjenner planarbeid. Arealregnskap bidrar til å følge utviklingen i kommunen over tid, og vurdere måloppnåelse.

Vi savner også en henvisning til naturavtalen, siden kommunen har en nøkkelrolle i å nå de 23 målene for å ivareta naturen. Dette kan være gjennom arealplanlegging, saksbehandling, egen drift, og restaurering av ødelagt og skadet natur (mål om 30%). Andre tiltak kan være forurensning, avløp, landbruk og friluftsliv som viktig hensyn for å ivareta naturen. Naturavtalen legger vekt på helhet, og måten vi bruker arealene på. Det kan med fordel lenkes direkte til [Naturavtalen i norsk oversettelse](#). Nylig kom stortingsmeldingen *Bærekraftig bruk og bevaring av natur — Norsk handlingsplan for naturmangfold* [Meld. St. 35 \(2023–2024\) - regjeringen.no](#). Ambisjonene kan gjerne være høyere for å sikre Norges oppfølging av naturavtalen.

Norsk måloppnåelse vil avhenge av alle små og store arealbeslutninger som kommunene fatter. Arealnøytralitet ved å gjenbruke og fortette områder som allerede er utbygd fremfor nedbygging av landbruksarealer og natur, kan være et virkemiddel for å nå ulike mål. Norges forpliktelser i, blant annet, naturavtalen, kan komme i konflikt med ønske om vekst. Balansen

mellom forutsetninger om begrenset arealforbruk jf. naturavtalen og bevaring av jordbruksarealer med mer skal sees i sammenheng med utbyggings- og utviklingsbehov.

Kommunen må vurdere hvordan hensyn til dyrka mark skal ivaretas. Vi ber kommunen vurdere om det er behov for tilbakeføring av friområder på fulldyrka jord til LNF men også vurdere om avsatte utbyggingsområder bør vurderes tilbakeført for å redusere avgang av dyrka mark. Det er viktig å verne landbruksjord, strandsone, myr og andre naturområder. Planvask er en metode og prosess for å rydde opp i gamle planer, og en viktig metode for å tilbakeføre ubebygde utbyggingsarealer til LNF for å sikre mer dyrka mark, naturmangfoldet og friluftshensyn. Eventuell oppheving av planer må sees i sammenheng med eventuelle utilsiktede utfordringer dersom det er foretatt grundige vurderinger og avveininger i gjeldende planer. Det er derfor viktig å vurdere hvordan eventuelt disse grundige vurderingene i gjeldende planer videreføres.

Internasjonalt arbeid

Siden planstrategien ikke synliggjøre temaplaner, vil vi også nevne internasjonalt arbeid som kan være en god arena for kompetanseheving og demokratiarbeid samt gi mulighet for kapasitetsøkning for å få gjennomført kommunens samfunnsoppdrag. Det bør sees i sammenheng med fylkeskommunen arbeid i internasjonale prosjekter. På hvilken måte tenker kommunen å sikre en strategisk retning på eventuelt internasjonalt samarbeid?

Blågrønne næringer- sjø

I kommunens politiske vedtak framgår ønsket om utvikling av sjøområdene. Dette vil kunne gi flere målkonflikter. Vi ber om at dette teamet løftes, med bred medvirkning, for å unngå innsigelser i framtidig planarbeid.

Målkonflikter

Vi ber kommunen være bevisst på målkonflikter innenfor enkelte temaer. Vi trekker spesielt fram økt utbygging og økt energibehov kontra klimasårbarhet, jordvern, naturmiljø og hensynet til barn og unges framtidige mulighet til å forvalte arealene. Med kommunens ønske om å utvikle kysten, vil det kunne bli konflikt med hensyn til spesielt byggeforbudet i 100-metersbeltet, [Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no), og [Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no). Vi viser også til [Planveileder Planlegging i sjøområder \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no). Østfold fylkeskommune er vannregionmyndighet, og miljøutfordringer (avløp), vannkvalitet/miljø kontra kostnader for innbyggere og næringsliv berører vårt myndighetsområde. Vi viser til [eInnsyn - Forbedring av miljøtilstanden i Oslofjorden gjennom fylkeskommunens arbeid og engasjement – Møte i Fylkestinget 25.04.2024 – Politisk sak](https://www.regjeringen.no).

Kommunen bør være bevisst på målkonflikter og behov for å lage strategier for håndtering av målkonflikter når innsats for å oppnå ett mål, direkte motvirker måloppnåelse av et annet mål. Det er behov for økt kunnskap og kompetanse rundt målkonflikter i, blant annet, bærekraftsarbeidet.

Handlingsplan med økonomiplan vil være styrende, men også begrensende for kommunens aktivitet og planleggingsoppgaver.

Prioriteringer

Østfold fylkeskommune mener at en god planstrategi er tydelig på prioriteringene, er realistisk og tilpasset kommunens behov. Flere av forslagene til planbehov er lovpålagt, og noen er resultat av kommunens prioriteringer. Vi mener at planstrategien kunne vurdert enda tydeligere prioriteringer, men også vekting. Hvordan en planstrategi skal se ut og hva den skal inneholde er ikke konkretisert i detalj av lovverk eller nasjonale myndigheter, men ØFK skulle likevel ønske at utviklingen av Råde kommune kom enda tydeligere frem i planstrategien utover viste visjoner.

Et inkluderende og deltagende samfunn samt medvirkning

For å få en bred forankring av strategien er det viktig at synspunkter fra statlige og regionale nivåer, nabokommuner og befolkning er kjent når kommunestyret vedtar denne. Det finnes mange ulike rapporter og utredninger som kan være aktuelle i kommunens planarbeid. For eksempel kan mange av strategiene og tiltakene i [Levekår i byer - Gode lokalsamfunn for alle](#) (NOU 2020: 16) ha stor overføringsverdi til kommunens tiltaksarbeid. Omdisponering av arealer gjennom arealplanleggingen, vil kunne bidra til ytterligere nedbygging og mindre tilgang til utearealer, mer trangboddhet, og større forskjeller. Gode bysamfunn med små skilnader, ([Meld. St. 28 \(2022–2023\) - regjeringen.no](#)), synliggjør blant annet sammenhengen med byplanlegging, boligpolitikk, trygge nærmiljøer og gode nabolag som sentrale vilkår for at folk kan leve gode liv, og det kan bidra til sosial bærekraft.

Oppsummering

Planstrategien bidrar til å synliggjøre utfordringer og sentrale utviklingstrekk kommunen står ovenfor. Ved å redusere antall planer og i stedet samle flest mulig i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel vil det være mulig å se temaer i sammenheng, men det er vanskeligere å vurdere prioriteringer og komme med konkrete tilbakemeldinger.

Det tar tid å endre levekår, og det er viktig at kommunen framover jobber systematisk, målrettet og langsiktig, i hele kommuneorganisasjonen. I tillegg må kommunen aktivt samhandle med andre samfunnsaktører, herunder frivillige lag og foreninger, lokalsamfunnsutvalgene og næringslivet. Det vil kunne være behov for å sikre endringer som følger av lovverk og føringer, ny kunnskap med mer. Det er også stadig større fokus på vern av arealer. Planstrategien er ikke formelt bindende for kommunen, og kan fravikes om det er gode grunner for det. Kommunen kan også når den ønsker det sette i gang et nytt planarbeid utover planstrategien. Det anbefales likevel å revidere/justere planstrategien i slike tilfeller.

Østfold fylkeskommune vurderer at intensjonene med planstrategien for å oppnå en bedre og mer helhetlig planlegging i kommuner og fylkeskommuner er ivarettatt, sett i sammenheng kommunens utfordringer synliggjort i blant annet kunnskapsgrunnlaget. Østfold fylkeskommune vurderer at planstrategien kan fungere som verktøy for folkevalgte og administrasjon, og gi føringer for overordnede oppgaver som må løses, sammen med de

allerede godkjente planene i kommunen. Samtidig savner vi en tydeligere vekting, hvilke grep som er nødvendig for Råde kommune i lys av overordnede føringer, spesielt innen bærekraft.

Østfold fylkeskommune vil løfte fram kulturminner og kulturmiljø som viktige også i et sosialt bærekraftsperspektiv. Kulturarv har betydning for identitet, tilhørighet, livskvalitet og helse for alle. Det er planlagt store endringer i kommunens tettsteder og sentrumsområde framover. Bevaring av historiske bygninger, steder og særpreg, kan skape attraktive bomiljø med historisk tidsdybde, der folk kjenner seg igjen og opplever tilhørighet. Vi oppfordrer også kommunen til å tilrettelegge kulturminner og kulturmiljøer for opplevelser, men også som gode møteplasser for overlevering av kunnskap på tvers av generasjoner. Vi mener at formålsparagrafen i plan- og bygningsloven bør være en rettesnor i framtidig planarbeid, dette gjelder ikke kun arealplanlegging, men prioritering av viktige hensyn.

Vi ønsker lykke til med planstrategien og planarbeidet framover i planperioden. Ta gjerne kontakt ved behov for avklaringer, råd og veiledning underveis.

Vi minner om mulighet til å melde ulike planer og problemstillinger opp til Regionalt planforum.

Vennlig hilsen

Inger Kolseth
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Medsaksbehandler:

Kulturarv- nyere tids kulturminner: Linda Nordeide

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS
Statens vegvesen

Statens vegvesen

RÅDE KOMMUNE
Skråtorpveien 2A

1640 RÅDE

Behandlende enhet:
Transport og samfunn

Saksbehandler/telefon:
Jan Antonsen / 69243554

Vår referanse:
24/270712-2

Deres referanse:
2024/7311

Vår dato:
15.10.2024

Kan ikke gi uttalelse – kommunal planstrategi 2024–2027 – Råde kommune

Vi har ikke mottatt Råde kommunes forslag til kommunal planstrategi 2024–2027 til høring. Vi kan derfor ikke avgi noen uttalelse innen fristen. Vi ble kjent med saken gjennom mottatt kopi av Statsforvalterens uttalelse.

Vi minner om plan- og bygningsloven § 10-1 andre ledd: «Kommunen skal i arbeidet med kommunal planstrategi innhente synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommuner.»

Statens vegvesen Transport og samfunn
Med hilsen

Anders O. T. Hagerup
seksjonssjef

Jan Antonsen
sjefingeniør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi

STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS, Postboks 325, 1502 MOSS
ØSTFOLD FYLKESKOMMUNE, Postboks 220, 1702 SARPSBORG

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00
firmapost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Skoggata 19
1530 MOSS

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

Kommunal planstrategi – Råde kommune 2024 - 2027 – kommentarer i forbindelse med høring fra Oslofjorden Friluftsråd

Bakgrunn

Oslofjorden Friluftsråd (OF) viser til Råde kommunes nettsider og orientering om høring av kommunal planstrategi.

OF er et interkommunalt samarbeidsorgan for kommuner og fylkeskommuner rundt Oslofjorden. OF fungerer blant annet som et høringsorgan for plansaker som angår friluftslivet og miljøtilstanden i og rundt fjorden. Det er derfor av stor interesse for oss å få mulighet til å se på og komme med kommentarer til Råde kommunes nye planstrategi.

Kommentarer

Naturmangfold

Den nylig vedtatte naturmangfoldsplanen til Råde kommune er et kjempefint dokument som utgjør et veldig godt utgangspunkt for å forvalte de betydelige og viktige naturverdiene som finnes i kommunen. Vi ønsker å oppfordre kommunen til å jobbe videre med dette gjennom en kommunedelplan for naturmangfold med juridisk bindende bestemmelser og hensynssoner. Det er gode muligheter for å søke Miljødirektoratet om finansiering til en slik jobb, og med temaplanen har man et veldig godt kunnskapsgrunnlag å bygge ut fra.

Enkelte av våre medlemskommuner har også en egen plan for bekjempelse av arter oppført på fremmedartslista noe som er en ekstra styrke.

Kommunedelplan for kulturminner

OF ser svært positivt på kommunens planer for utarbeidelse av en kommunedelplan for kulturminner. Dette er ikke-fornybare resurser som det er viktig at forvaltes på en hensiktsmessig måte. Mange slike kulturminner er også viktige interessepunkter for friluftslivet.

Kystsonoplan

Vi har også positiv erfaring fra enkelte av våre kommuner med egne kommunedelplaner for kystsonen. Dette kunne vært et godt virkemiddel for å komme i møte mange av de arealkonfliktene og utfordringene man står ovenfor i strandsonen. En slik plan kunne også vært gjort gjennom et interkommunalt plansamarbeid i henhold til plan- og bygningsloven § 9, med juridisk bindende bestemmelser og arealkart. Vi viser i denne sammenheng til

[Sarpsborg kommune - Kystsonepplanen 2022-2034](#)

Oslofjordplanen

Vi savner klare ambisjoner om hvordan kommunen ser for seg å jobbe mot målene satt i «Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med aktivt friluftsliv». Her vil planene som nevnt over kunne være gode virkemidler for dette.

Arealnøytralitet og naturrestaurering

Det burde også i planstrategien vært tatt stilling til hvordan kommunen gjennom arealplanarbeid ønsker å bidra til at vi når målene Norge har forpliktet seg til igjennom Naturavtalen som ble besluttet i Montreal inneholder både målet om at minst 30 % av land og hav på jorden skal bevares innen 2030 og målet om at all natur skal forvaltes bærekraftig.

Vi nevner at vi også er inne i FNs tiår for restaurering av natur, 2021-2030. Vi oppfordrer Råde kommune til å ha et fokus på dette og vurderer konkrete områder for naturrestaurering.

Vi oppfordrer alle våre medlemskommuner til å vurdere å fastsette mål om arealnøytralitet. Dette er et viktig grep for nå målene om tap av natur. <https://www.sabima.no/et-arealnoytralt-norge/>

Med hilsen
Oslofjordens Friluftsråd

Anders Strandheim Wahlborg
Rådgiver – plan og friområder

Kopi til OFs rådsmedlemmer i Råde kommune:

Liss Holme
Katrine Kerr Gammelsrød
Marianne Marny Borge Brogård

FNF Østfold
Statsforvalteren i Østfold
Østfold Fylkeskommune

Til Råde kommune

DERES REF.: 24/7311

VÅR REF.: Heidi Finstad

Oslo, 9. oktober 2024

Innspill til kommuneplanarbeidet i Råde

Vi viser til planstrategi for 2024-2027, som ligger på høring med frist 9. oktober.

Treindustrien er bransjeorganisasjon for norske produsenter av byggematerialer i tre, slik som konstruksjonsvirke, panel, kledning, terrassebord, limtre og elementer. Virksomhetene i Treindustrien er hjørnesteinsbedrifter i mange lokalsamfunn, og spiller en nøkkelrolle i den skog- og trebaserte verdikjeden. Her brukes fornybart norsk tømmer som råstoff i mange sammensatte produksjonslinjer, som i sin tur leverer bærekraftige og innovative løsninger til byggeprosjekt i hele Norge. Sidestrømmer fra treindustrien går til andre sektorer som prosess- og treforedlingsindustrien, men også til energiformål som bioenergi og fjernvarme.

Råde avvirket cirka 20 000 kubikkmeter tømmer i 2023, og er en av flere viktige skogkommuner i Østfold. Skognæringen bidrar med arbeidsplasser og aktivitet i lokalsamfunnet, og har god kunnskap om lokale natur- og friluftsverdier. Treindustriens bedrifter i fylket trenger stabilitet, og forutsigbar råvaretilgang er avgjørende for hele den skog- og trebaserte verdikjeden. Næringen pekes på som et satsningsområde i *Grønt industriløft*, og bedriftenes grønne omstillingsarbeid forutsetter lønnsomhet i et krevende og svært konkurranseutsatt marked.

Bærekraftig skogforvaltning

Treindustrien legger FNs bærekraftsmål til grunn for sin virksomhet, og stiller seg positiv til intensjonene i Naturavtalen. Bærekraftsmål 15.2 – om livet på land – forteller at *avskoging må stanses, og at all skog må forvaltes på en bærekraftig måte*. Bedriftene i Treindustrien kjøper trevirke som er miljøsertifisert gjennom de internasjonalt anerkjente skogsertifiseringsordningene PEFC og FSC. Det betyr at skogen forvaltes i henhold til enten *PEFC Norsk Skogstandard* eller *FSC Standard for skogbruk i Norge*, og at hensyn til både naturmangfold og friluftsliv ivaretas basert på beste tilgjengelige kunnskapsgrunnlag. Fagmiljø, naturvernorganisasjoner, arbeidstakerorganisasjoner, skognæringen, treindustrien og andre aktører er involvert når standardene utarbeides.

Kommunen bør involvere skogbruksfaglig kompetanse i planprosessen, både internt i organisasjonen og fra næringen. Også PEFC har nyttig kunnskap om skogforvaltning i Norge. I kommuneplanen skal intensjonene i FNs bærekraftsmål og Naturavtalen omsettes i gode mål og tiltak for lokalsamfunnet. Bærekraftsmål 11.3 – om byer og lokalsamfunn – tar til orde for *deltagende, integrert og bærekraftig samfunnsplanlegging*. Dette er spesielt viktig i arealspørsmål der et bredt og solid kunnskapsgrunnlag må på plass for å finne de beste løsningene.

Avskoging for utbyggingsformål må unngås, spesielt når det gjelder høyproduktiv skog. Fortetting og transformasjon må vurderes først, og "grå arealer" bør tas i bruk. Skogforvaltning, arealbruk og stedsutvikling henger sammen, og løsninger som påbygg og ombygg er positivt også for at naturområder skal skjermes. *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging* påpeker at "nedbygging er den arealbruksendringen som gir størst utslipp av klimagasser". Avskoging fører også press på gjenværende skogareal.

Jordvernet må styrkes for å unngå at skog blir erstatningsareal for tapt matjord.

God by- og stedsutvikling

Kommunen setter rammen for samfunnsutvikling i lokalsamfunnet, og opptre i flere viktige roller. Planmyndigheten bestemmer hvilke områder som er åpne for fortetting, transformasjon, videreutvikling og utbygging. Som byggeier og bestiller har kommunen muligheten til å være ambisiøs og framtidsrettet – til å være en pådriver for inkluderende og nytenkende byggeprosjekter som ivaretar klima og natur.

Kommunen bør bruke rollene som planmyndighet, byggeier og bestiller til å satse på videreutvikling av "grå arealer", og å unngå utbygging på naturområder. Videreutvikling, rehabilitering og gjenbruk av eksisterende bygningsmasse for å dekke nye behov er ofte mer hensiktsmessig enn å bygge nytt.

Kommuneplanen bør åpne for justering av høydebegrensninger i eksisterende reguleringsplaner. Dette gjør det mulig med påbygg i høyden. Det kan gi flere boliger raskt, og er både areal- og ressurseffektivt. Tiltaket kan også gi et økonomisk bidrag til andre tiltak som gir økt energieffektivitet (ny fasade) og sikrer universell utforming (heis). Dette lar flere leve gode liv i egne hjem, lavt nede på omsorgstrappa.

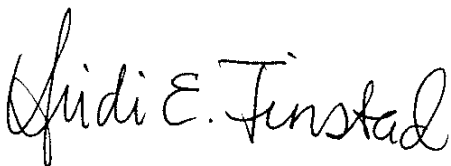
Byggeprosjekter i offentlig regi bør stille krav til PEFC- eller FSC-sertifisert trevirke.

Dette sikrer at byggematerialene hentes fra bærekraftig forvaltet skog.

Kommunen bør sette klare mål for tilstrekkelig boligbygging på en måte som samtidig ivaretar klima og natur.

Treindustrien ber om at momentene ovenfor tas med videre i planarbeidet.

Med vennlig hilsen
TREINDUSTRIEN

Heidi Finstad
Adm. direktør

Råde kommune
postmottak@rade.kommune.no

Gamle Fredrikstad, 9.10.24

Denne uttalelsen er skrevet på vegne av Birdlife Østfold, DNT Vansjø, Oslofjordens Friluftsråd, Naturvernforbundet i Østfold, Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold, Skogselskapet Østfold, Østfold Botaniske Forening og 4H Østfold.

Hørings svar til Råde kommunes planstrategi 2024 - 2027

Forum for natur og friluftsliv (FNF) i Østfold takker for muligheten til å komme med innspill i forbindelse med Råde kommunes planstrategi. FNF Østfold er et samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner i Østfold, og det er med bakgrunn i felles interesser knyttet til natur og friluftsliv at vi gir denne uttalelsen.

Utfordringer

Vi står midt i en naturkrise og en klimakrise. Den internasjonale naturavtalen som ble besluttet i Montreal i desember 2022 skal hjelpe oss å løse naturkrisen. Sammen med resten av verden skal Norge følge opp 2030-målene om 30 % bevaring av land og hav og at 30 % av naturen som i dag er ødelagt, skal restaureres. Mentale utfordringer, livsstilssykdommer og ensomhet er noen av de største helseutfordringene vi står overfor. Naturen er en kilde til forbedret fysisk og psykisk helse. Derfor er ivaretagelse av naturen ikke bare avgjørende for naturen i seg selv, men også for menneskers helse og trivsel.

FNF støtter beskrivelsen av Råde kommunes utfordringer og ser at planstrategien tar inn over seg at natur- og klimakrisene er en del av utfordringsbildet kommunen står ovenfor. Vi gleder oss over å se at bærekraftsmålene blir brukt som en ramme for arbeidet med kommunens egne planer og mål og inkluderes i arbeidet med strategien.

Planbehov

Plan for frivillighet

Råde kommune har et stort fokus på samhandling og vi kan se at det i planstrategien foreslås å utvikle en strategisk plan for innbyggerinvolvering. Dette synes vi i FNF er svært positivt. Det er litt uklart for oss hvorvidt og i hvor stor grad denne planen også inkluderer frivilligheten. FNF skulle gjerne sett at kommunen satte frivillighetspolitikk enda høyere på agendaen og at det utvikles et eget handlingsprogram for frivillighet.

Frivillige organisasjoner bidrar til kompetanse, læring og inkludering, og gir folk i alle aldre anledning til å møtes, engasjere seg og være en del av et fellesskap. Totalt tilsvarer arbeidsinnsatsen i de frivillige organisasjonene i Norge til sammen 142.000 årsverk og frivillig arbeid bidro med en verdiskaping tilsvarende 78 milliarder kroner i 2018 (SSBs satellittregnskap for frivillig sektor 2020). Frivillige natur- og friluftsansjonerers kunnskap og engasjement gir forvaltningen og politikerne viktige innspill, opplyser og øker engasjementet i befolkningen og får folk ut i aktivitet. En slik plan bør sikre gode vilkår for frivilligheten som f.eks. faste driftsmidler og fast møteplass med kommunen.

Plan for friluftsliv

FNF er glad for å se at Råde har stort og gjennomgående fokus på grønne verdier, og er også veldig positive til kommunens arbeid med å utarbeide en kommunedelplan for kulturminner. Kulturminner som opplevelsesverdi og motivasjonsfaktor i friluftsliv er en viktig del av arbeidet med friluftsliv. Vi ser også at kommunen har en kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet fra 2017, med handlingsdel som rulleres årlig. Dette er en plan vi gjerne skulle sett revidert i planperioden.

En kommunedelplan for fysisk aktivitet er et viktig utgangspunkt for å nå de nasjonale målene om å styrke egenorganisert, fysisk aktivitet i nærmiljøene. Ikke bare er friluftsliv en viktig kilde til god fysisk og psykisk helse, friluftsliv er også et unikt virkemiddel for å bidra til økt inkludering og motvirke sosialt utenforskap. Forskning rundt barn og oppvekstvilkår viser også at barn leker best i variert natur, og at turveier og nærnatur er viktige sosiale møteplasser.

Lett tilgang til natur i nærmiljøet gir hyppigere bruk, og vi anbefaler kommunen å også vurdere å revidere arbeidet med det nasjonale prosjektet *Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder* og vurdere å inkludere *Friluftslivets ferdselsårer* om kommunen ikke allerede har vurdert dette.

Plan for naturmangfold og kystsoner

FNF vil gjerne berømme Råde kommune for den nylig vedtatte naturmangfoldsplanen som utgjør et viktig grunnlag over de naturverdiene som finnes i kommunen. I forrige planstrategi vedtok kommunen også å utarbeide en kommunedelplan for kystsonen. Vi antar at dette en av planene som det refereres til under figur 8, der det vises til at det er flere planer som ikke har blitt vedtatt i henhold til forrige planstrategi, og at det i denne perioden arbeides med ferdigstilling av disse.

FNF har høye forventninger til begge disse planene som styringsverktøy i all planlegging på tvers av virksomhetene. Dette er planer som adresserer mange av de arealkonfliktene og utfordringene man står ovenfor i samfunnsplanleggingen i dag, og dersom vi skal klare å nå 2030-målene i naturavtalen

er det helt avgjørende at denne viktige kunnskapsoversikten og handlingsprogrammet fungerer som et levende verktøy for alle kommunens planleggere og politikere.

Arealstrategi

En langsiktig arealstrategi vil fastsette prinsipper for arealutviklingen i kommunen, og går utover den enkelte kommuneplanperiode. Arealstrategien vil legge føringer for det videre arbeid med arealdelen og også for øvrige arealplaner i kommunen. FNF er derfor positive til en rullering av kommuneplanens samfunnsdel med arealstrategi, og forventer at våre forpliktelser gjennom Montreal-avtalen ligger til grunn for revideringen.

Klima- og energi

Råde kommune har en klima- og energiplan fra 2019, med et klimabudsjett og handlingsdel som rulleres årlig i forbindelse med budsjettarbeidet. På energi og klimapolitikk har det vært en stor utvikling de siste årene, og kommunene har en stor rolle i å bidra til reduksjon av klimagassutslipp, til økt miljøvennlig energiomlegging og klimatilpasning. Råde har også satt seg et mål om å redusere sine klimagassutslipp med minst 50% innen 2030 sammenlignet med 2016. Skal kommunen klare å nå dette målet anbefaler FNF også en rullering av klima- og energiplanen i den kommende perioden.

Andre viktige vurderinger

Arealnøytralitet

Råde kommune nevner ikke arealnøytralitet i sitt forslag til planstrategi, selv om dette er et mål i kommuneplanens arealdel. FNF mener Råde må inkludere og tydeliggjøre ambisjonen om arealnøytralitet også i planstrategien. Tiltak kan være å utvikle et arealregnskap/naturregnskap for kommunen, som vi vet at Råde allerede har jobbet med og som vi ønsker å berømme kommunen for. Miljødirektoratet er i ferd med å utarbeide standardiserte metoder for dette som vil bli tilgjengelig i 2026.

Nature restaurering

FN har utpekt 2021-2030 til verdens tiår for restaurering av økosystemer. I naturavtalen setter verden seg et mål om å restaurere 30 % av forringet eller ødelagt natur. Kommunen nevner heller ikke nature restaurering i sitt forslag til planstrategi. Vi mener planstrategien må inkludere behovet for å skaffe en oversikt over egnede områder for restaurering og hvordan dette kan gjennomføres. Se [eksempel fra Nordre Follo kommune](#).

Avslutning

Norsk Friluftsliv har utarbeidet en hurtigguide til lokalpolitikere ved rullering av planstrategi. Dette er en veileder med konkrete råd for hvordan hver kommune kan lykkes med å bevare naturgrunnet, og

sikre attraktive friluftslivsarealer og gi gode oppvekstkår for kommende generasjoner, i tråd med FNs bærekraftsmål. Hvis dere ikke allerede er kjent med den, anbefaler vi dere å ta en titt på [denne](#).

Vi ønsker kommunen lykke til med ferdigstillelsen av planstrategien!

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Østfold

Madelen R. Ueland
Koordinator
FNF Østfold

